

Klasa 1, część 2

Dział programowy Tematyka i problematyka	Wymagania podstawowe (oceny: dopuszczający i dostateczny)	Wymagania ponadpodstawowe (oceny: dobry i bardzo dobry)
IV. RENESANS		
Uczeń:		
1. Wprowadzenie do renesansu (wiadomości ogólne).	– rozumie podstawy periodyzacji literatury, podaje ogólne informacje o renesansie (nazwa, czas trwania, kolebka epoki, główne hasła) – wskazuje antyk jako źródło renesansu – wskazuje najważniejsze idee renesansowe – wyjaśnia terminy: humanizm, reformacja; *rozwija każde z zagadnień – wymienia wynalazki i odkrycia stanowiące fundamenty renesansu; *szerzej przedstawia ich znaczenie – wymienia najważniejszych renesansowych humanistów i podaje podstawowe informacje na ich temat – przedstawia krótko wybitnych twórców włoskiego renesansu – *rozpoznaje styl renesansowy w architekturze i sztuce, podaje jego główne cechy, rozpoznaje dzieła – podaje podstawowe informacje na temat renesansu w Polsce (kontekst historyczny, postacie)	– podaje szersze informacje nt. humanizmu i reformacji – wyjaśnia, jak się przejawiał renesansowy kult starożytności – szerzej prezentuje sylwetki wybitnych humanistów oraz mistrzów włoskiego renesansu na podstawie samodzielnie znalezionych informacji – *szerzej charakteryzuje styl renesansowy w architekturze i sztuce, wymienia i omawia przykładowe wybitne dzieła renesansu
2. Człowiek renesansu. Renesansowa koncepcja godności człowieka. Renesansowy artysta i jego biografia.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem <i>Pieśni XIX</i>, ks. II, <i>Pieśni XXIV</i>, ks. II i wybranych fraszek J. Kochanowskiego, a także fragmentów związanej z nimi literatury naukowej – rozpoznaje ich tematykę i problematykę – wskazuje człowieka i jego prawa jako temat filozofii i literatury renesansu – prezentuje sylwetki mistrzów włoskiego renesansu oraz wybitnych humanistów europejskich – wymienia najważniejsze „hasła” odrodzenia i krótko je komentuje – określa, jaka koncepcja człowieczeństwa wyłania się z czytanych utworów; przedstawia renesansową koncepcję godności człowieka – określa, jaka koncepcja poety (artysty) zawarta jest w <i>Pieśni XXIV</i>, ks. II – wskazuje środki stylistyczne w utworach Kochanowskiego i określa ich funkcje (np. porównania, epitety, przerzutnie...) – na podstawie czytanych tekstów określa, jak w renesansie zmieniły się (w stosunku do średniowiecza) poglądy na człowieka, jego relacje ze światem i Bogiem – wyjaśnia, jak myśliciele renesansu pojmowali człowieczeństwo *i wskazuje antyczne źródła tych poglądów (Platon) – przedstawia pieśń i fraszkę jako gatunki literackie; wymienia rodzaje fraszek (odnosi je do konkretnych utworów)	– charakteryzuje humanizm jako prąd umysłowy odrodzenia; określa jego źródła światopoglądowe – wykorzystuje samodzielnie znalezione informacje do przedstawienia postaci renesansowych humanistów i ich dorobku – „hasła” renesansowe (np. <i>człowiekiem jestem...</i>) czyni kluczem do odczytania wskazanych utworów Kochanowskiego – w <i>Pieśni XIX</i>, ks. II i znanych fraszkach dostrzega nawiązania do filozofii stoickiej i epikurejskiej – porównuje renesansową koncepcję artysty (na podstawie <i>Pieśni XXIV</i>) z jego statusem w starożytności (na podstawie poznanych utworów Horacego) i w średniowieczu – porównuje <i>Pieśń XXIV</i> Kochanowskiego z odą Horacego <i>Wybudowałem pomnik</i>; określa stosunek artystów renesansowych do wzorów antycznych – wyjaśnia, czym był horacjanizm – *wyjaśnia, kim był renesansowy <i>poeta doctus</i> – analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową pieśni – charakteryzuje pieśń jako gatunek renesansowy, zwracając uwagę na jego tradycję literacką – omawia wartość artystyczną znanych pieśni i fraszek

	– określa miejsce pieśni i fraszek w twórczości Kochanowskiego – rozpoznaje wiersz sylabiczny – wskazuje mitologiczne wątki i motywy w dziełach J. Kochanowskiego, objaśnia je – w czytanych utworach literackich i poznawanych dziełach sztuki wskazuje nawiązania sztuki renesansu do antyku – komentuje i interpretuje dzieła sztuki renesansowej (z podręcznika) – wyjaśnia określenie <i>curriculum vitae</i> – wie, w jakich sytuacjach potrzebne jest dziś CV – pisze własne CV w różnych formach (opisowej i w punktach) – analizuje strukturę tekstu naukowego; odczytuje jego sens, główną myśl, śledzi argumentację – realizuje projekt edukacyjny związany dotyczący sztuki renesansu i jej twórców; wykorzystuje zasoby stron internetowych	– wyjaśnia, czym jest epigramat – interpretuje wymowę fresku Michała Anioła <i>Stworzenie Adama</i>, zwracając uwagę na relacje między Bogiem a człowiekiem – interpretuje dzieła sztuki renesansowej w kontekście filozofii renesansowej oraz renesansowej koncepcji człowieka – *na przykładach konkretnych dzieł wskazuje źródła inspiracji sztuki renesansu (natura i sztuka starożytna) – *wykorzystuje tekst naukowy do pogłębienia interpretacji utworów Kochanowskiego oraz w odczytywaniu dzieł sztuki – *znajduje książki oraz strony internetowe poświęcone sztuce, zbiera informacje na temat geniuszy włoskiego renesansu, sporządza bibliografię tematyczną – *wygłasza referat na temat sztuki renesansu, posługując się przygotowanym wcześniej konspektem
	– wykazuje się znajomością i rozumieniem poznanych w szkole podstawowej fraszek Kochanowskiego – odwołując się do fraszek, określa renesansowy ideał życia – nazywa rodzaje fraszek (żartobliwa, filozoficzno-refleksyjna, autobiograficzna, autotematyczna, satyryczna itp.), podając przykłady konkretnych utworów	– interpretuje fraszki Kochanowskiego, sytuując je w kontekście filozoficznym (stoicyzm, epikureizm) – *wiąże znane sobie fraszki z różnymi okresami w biografii autora – wyjaśnia, dlaczego fraszki Kochanowskiego można uważać za „pamiętnik liryczny poety”; buduje dłuższą wypowiedź na ten temat
3. Odkrycie świata i boje o renesans. Harmonia świata i harmonia duszy. Człowiek wobec ładu natury i wspaniałości Boga.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem wybranych pieśni, psalmów i fraszek J. Kochanowskiego (w tym: <i>Hymnu</i>, <i>Pieśni II</i> ks. I) oraz fragmentów związanej z nimi literatury naukowej; rozpoznaje ich tematykę i problematykę – na podstawie czytanych utworów oraz dzieł sztuki określa stosunek twórców renesansowych do natury – określa, jaki obraz Boga, świata i człowieka wyłania się z ww. utworów – wskazuje obecny w hymnie topos Boga artysty (<i>Deus artifex</i>) – dostrzega wpływ filozofii stoickiej i epikurejskiej na światopogląd poety – *interpretuje wiersze w kontekście filozofii renesansowej – interpretuje dzieła, wskazując ukazane w nich wartości ważne dla poety – określa, jaką funkcję w utworach Kochanowskiego pełnią opisy natury – charakteryzuje pieśń i hymn jako gatunki literackie i wskazuje ich cechy w utworach Kochanowskiego – określa relacje między człowiekiem a Bogiem przedstawione w psalmach – analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową czytanych wierszy – wskazuje zastosowane w wierszach środki stylistyczne i określa ich funkcje	– *porównuje sposób ukazania natury w poezji i malarstwie renesansu (np. w utworze M. Reja i na obrazach P. Bruegla) – przedstawia renesansowy obraz świata i człowieka w <i>Hymnie</i> Kochanowskiego w kontekście filozofii renesansu – *opisuje poetykę wskazanego wiersza J. Kochanowskiego jako przykład stylu klasycznego – wyjaśnia, czym był renesansowy klasycyzm (jako styl w sztuce i jako światopogląd) – interpretuje wskazane pieśni i fraszki J. Kochanowskiego w kontekście filozoficznym (stoicyzm, epikureizm, neoplatonizm)

	– przedstawia cechy stylu klasycznego; odnosi je do utworu Kochanowskiego oraz dzieł sztuki renesansu – określa, na czym polega nowa, optymistyczna wizja świata przedstawiona w literaturze renesansowej – *odczytuje dzieła malarskie epoki (np. Botticellego, P. Bruegla) w kontekście renesansowego „odkrywania świata” – wyjaśnia, dlaczego renesans nazywany jest epoką odkryć (ogólnie i na podstawie czytanych utworów) – rozpoznaje kontynuacje i nawiązania do ideałów renesansowych w poezji współczesnej – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy; przetwarza zawarte w nim informacje – analizuje strukturę tekstu naukowego; odczytuje jego główną myśl i argumentację; śledzi sposób prowadzenia wyводу	– *wykazuje, iż sztuka renesansowa dążyła do odzwierciedlenia kosmicznego ładu świata – przedstawia główne zasługi dla kultury reformacji i jej twórców
4. Jestem człowiekiem, jestem obywatelem. Obywatelska i patriotyczna refleksja renesansu. Pierwszy polski dramat. Literatura w służbie obywatelskiej.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem wybranych pieśni o tematyce patriotyczno-obywatelskiej J. Kochanowskiego – rozpoznaje tematykę i problematykę ww. utworów oraz ich związek z obywatelską myślą renesansu – rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego czytanych utworów – wymienia i charakteryzuje bohaterów; ocenia ich postawy – na podstawie poznanych dzieł przedstawia najważniejsze kierunki myśli obywatelskiej i patriotycznej renesansu (państwo, władca, wzorzec obywatela-patrioty) – wyjaśnia znaczenie pojęcia utopia, *makiawelizm – charakteryzuje wzorzec osobowy obywatela-patrioty przedstawiony w utworach Kochanowskiego – streszcza poglądy autorów na obowiązki obywateli wobec ojczyzny – odwołując się do tekstów, wymienia gatunkowe cechy kazania, pieśni – w czytanych tekstach wskazuje środki retoryczne (apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, antyteza, anafora, powtórzenie) i określa ich funkcje – rozpoznaje elementy retoryczne w czytanych dziełach; określa ich funkcje – w czytanych utworach rozpoznaje funkcję impresywną (perswazyjną); wskazuje typowe dla niej środki stylistyczne – wyjaśnia sens porównania ojczyzny do tonącego okrętu (<i>Kazania sejmowe</i>)	– przedstawia okoliczności powstania utworów; wykorzystuje kontekst historyczny i polityczny do pełnego ich odczytania – porządkuje w problemowe całości wiadomości na temat myśli polityczno-społecznej w renesansie – *przedstawia tradycję filozoficzną idealnego modelu państwa (Platon) – *wskazuje inne dzieła myśli polityczno-społecznej renesansu (np. <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> Frycza Modrzewskiego) – interpretuje wzorzec osobowy obywatela-patrioty w kontekście renesansowej koncepcji człowieka – w czytanych utworach rozpoznaje styl retoryczny, wskazując typowe dla niego środki stylistyczne (i określając ich funkcje) – wymienia gatunki publicystyki renesansowej (np. kazanie, oracja) – *porównuje wzorce osobowe średniowiecza i renesansu, uwzględniając kontekst filozoficzny epok – charakteryzuje gatunki czytanych utworów (oracja, kazanie, dramat), *przywołując ich antyczne korzenie – *na konkretnych przykładach wskazuje związki literatury renesansu z wzorcami antycznymi w zakresie gatunków literackich i kanonów estetycznych – analizuje kazania Skargi jako przykład renesansowej retoryki
	– *zestawia (porównuje) wzorce osobowe renesansu i średniowiecza – w czytanych utworach rozpoznaje nawiązania do antyku (motywy, wartości,	– wskazuje w utworach charakterystyczne środki stylistyczne (np. *inwersje, antytezy, peryfrazy, neologizmy) i określa ich funkcje

	*konwencje stylistyczne i gatunkowe, kostium antyczny) i określa ich funkcje – wskazuje apelatywny i okolicznościowy charakter <i>Pieśni o spustoszeniu Podola</i> – określa, na jakie ważne dla szlachty wartości powołuje się poeta w <i>Pieśni o spustoszeniu Podola</i> – sporządza plan dekompozycyjny czytanego utworu – zabiera głos w dyskusji na temat roli i odpowiedzialności rządzących; formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, uzasadnienia – buduje wypowiedzi argumentacyjne, formułuje tezy i argumenty zgodne z zasadami retoryki; nadaje im spójną, uporządkowaną formę – wygłasza samodzielnie przygotowane przemówienie (orację) na wskazany temat, *stosując zasady starożytnych retorów – dostrzega zmiany w zakresie znaczeniowym wyrazów (np. cnota, prawy) – rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym – wskazuje w tekstach archaizmy; wyjaśnia ich znaczenie	– syntetycznie przedstawia poglądy autorów piśmiennictwa renesansowego na kwestie władzy, państwa i powinności obywatelskich; przywołuje znane utwory – syntetycznie przedstawia obraz człowieka ukazany w pieśniach Kochanowskiego – pisze pracę na temat relacji moralności i polityki; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i z zachowaniem zasad retoryki
7. Kryzys renesansu. Człowiek wobec zagadki losu i nieuchronności śmierci. Niepokoje renesansowe. <i>Treny</i>.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem oraz utworów Kochanowskiego: fraszek (np. <i>O żywocie ludzkim, Człowiek Boże igrzysko</i>); pieśni (np. <i>Pieśń IX ks. II, Pieśń III ks. II</i>) i <i>Trenów</i> (fragm. lub *całość); rozpoznaje ich tematykę i problematykę – przedstawia utwory, zwracając uwagę na ich filozoficzno-refleksyjny charakter – interpretuje czytane utwory, wykorzystując kontekst gatunkowy – na podstawie czytanych utworów charakteryzuje niepokoje ludzi renesansu – wskazuje obecne w utworach toposy (np. świat-teatr, człowiek-Boże igrzysko, Fortuna, życie-żegluga i określa ich znaczenie; interpretuje ich sensy – rekonstruuje renesansowy wzorzec mędrca, nieczulego na odmiany losu – charakteryzuje poetykę czytanych utworów Kochanowskiego: budowę stroficzną, wersyfikację, sposób kształtowania monologu lirycznego, funkcję środków stylistycznych – określa filozoficzną koncepcję bytu ludzkiego zawartą w czytanych utworach; rozpoznaje elementy stoickie i epikurejskie – przedstawia tematykę i poetykę <i>Trenów</i> – interpretuje <i>Treny IX, X, XI</i>, (a także <i>VII i VIII</i> poznane w szkole podst.), zwracając uwagę na zmieniające się uczucia i przemianę światopoglądową podmiotu lirycznego, – przedstawia przemiany uczuć i stanów wewnętrznych podmiotu lirycznego <i>Trenów</i>, analizując ukazujące je środki stylistyczne – określa nową koncepcję Boga, człowieka i świata zawartą w <i>Trenach</i>	– porównuje koncepcje człowieka (życia ludzkiego) i świata w różnych znanych sobie utworach Jana Kochanowskiego, zwracając uwagę na „renesansowe niepokoje” – interpretuje czytane utwory, wykorzystując kontekst filozoficzny – określa, jak w czytanych pieśniach Kochanowskiego jest opisana natura świata; porównuje je z <i>Hymnem</i> – porównuje funkcjonowanie motywów śmierci, przemijania, zmienności itp. w poezji i malarstwie renesansu, wnioskuje o zmianach zachodzących w światopoglądzie epoki – analizuje czytane utwory: stawia hipotezy interpretacyjne i weryfikuje je na podstawie elementów wiersza; *samodzielnie formułuje wnioski interpretacyjne – do interpretacji pieśni Kochanowskiego wykorzystuje wiadomości znalezione w tekstach naukowych – charakteryzuje wizję świata zawartą w <i>Trenach</i> – w wybranych <i>trenach</i> odnajduje zasady renesansowego klasycyzmu – dokonuje analizy i interpretacji wybranych <i>trenów</i> z cyklu z uwzględnieniem różnorodnych kontekstów filozoficznych i kulturowych; określa funkcje nawiązań antycznych – w czytanych opracowaniach znajduje informacje służące pogłębieniu lektury <i>Trenów</i>; selekcjonuje je, przetwarza i wykorzystuje we własnych wypowiedziach

	– dostrzega obecność motywów biblijnych i mitologicznych, określa ich funkcje	– pisze dłuższą pracę na temat koncepcji świata i człowieka w twórczości Kochanowskiego
	– dostrzega nawiązania do <i>Trenów</i> w poezji współczesnej – dokonuje analizy i interpretacji wybranego trenu; pisze pracę na ten temat – określa znaczenie <i>Trenów</i> w tradycji kultury	– interpretuje wiersze współczesne zawierające nawiązania do <i>Trenów</i> – omawia znaczenie <i>Trenów</i> w tradycji kultury
8. Renesans – jako epoka w kulturze europejskiej i polskiej (synteza).	– wypowiada się na temat renesansowego przełomu w kulturze Europy (np. nowe spojrzenie na człowieka, rola druku, wpływ wzorów antycznych, stosunek do twórczości i sztuki) – wyjaśnia, na czym polegał renesansowy antropocentryzm – wyjaśnia znaczenie postulatu <i>Ad fontes!</i> – korzysta ze słowników: rozpoznaje strukturę budowy hasła słownikowego i noty encyklopedycznej; samodzielnie redaguje definicje wzorowane na encyklopedycznych – opisuje renesans jako okres, kiedy ukształtowała się ogólnonarodowa odmiana polszczyzny – określa czynniki, które wpłynęły na rozwój stylistyczny polszczyzny – gromadzi informacje (artykuły, teksty, obrazy, fragmenty utworów, nagrania itp.) związane z renesansem	– zdobywa i porządkuje informacje z różnych źródeł; sporządza przejrzyste, czytelne notatki, tak by łatwo odtworzyć zgromadzone wiadomości – *samodzielnie redaguje i wygłasza referat (przygotowuje i przedstawia prezentację) na temat wskazanych przez nauczyciela zagadnień – wyjaśnia szerzej, dlaczego renesans jest uważany za epokę odkryć – *przedstawia wpływ filozofii antycznej (myśl Arystotelesa, Platona, stoików, epikurejczyków i sceptyków) na kształtowanie się renesansowej koncepcji człowieka – wskazuje wewnętrzną złożoność epoki; wyjaśnia, na czym polegał kryzys filozoficzny – klasyfikuje i kategoryzuje informacje związane z renesansem według przyjętej zasady
W teatrze życia codziennego – miłość i małżeństwo.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem noweli Boccaccia <i>Sokół</i>, wybranych sonetów Petrarcki oraz fragmentów <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Kochanowskiego – rozpoznaje tematykę i problematykę ww. utworów oraz dostrzega ich związek z renesansową wizją świata – odwołując się do czytanych utworów, wykazuje, iż nowym bohaterem literatury renesansowej jest zwykły człowiek i świat jego uczuć – określa, jak Petrarka pojmuje miłość – przedstawia sytuację liryczną i przeżycia wewnętrzne podmiotu mówiącego w sonetach – charakteryzuje sonet jako gatunek liryczny – wskazuje charakterystyczne dla Petrarcki środki literackie (np. antyteza, oksymoron, kontrast) i określa ich funkcje – *wyjaśnia pojęcie petrarkizm – odwołując się do utworów literackich i obrazów, omawia wizerunek kobiety w poezji i malarstwie renesansu – analizuje renesansowe opisy kobiecej urody	– podaje informacje biograficzne o Petrarce i jego miłości do Laury – *wyjaśnia, na czym polega konwencjonalność opisu urody kobiecej w utworze Kochanowskiego – na podstawie poznanych w szkole (*i samodzielnie znalezionych) dzieł literackich i malarskich formułuje syntetyczną wypowiedź na temat obrazu kobiety w poezji renesansu – *wymienia różne rodzaje sonetu – omawia temat i budowę <i>Dekameronu</i> Boccaccia – uzasadnia renesansowy charakter czytanych utworów, odwołując się do ich tematyki i poetyki – *wyjaśnia, w jakim sensie w dziele Boccaccia „duch średniowiecza zмага się z postawą renesansową” – podaje przykłady poznanych w szkole podstawowej nowel z sokółem (np. <i>Katarynka</i>, <i>Kamizelka</i> itp.), wskazuje motyw będący „sokółem” i objaśnia jego funkcję – *wyjaśnia, na czym polega idealizacja kobiety przedstawionej w poezji i malarstwie

	– przedstawia <i>Pieśń świętojańską o Sobótce</i> jako pierwszą polską sielankę – streszcza, opowiada wydarzenia przedstawione w noweli <i>Sokół</i> – nazywa uczucia i przeżycia wewnętrzne bohaterów, określa motywy ich decyzji – ocenia postępowanie bohaterów i uzasadnia swoje Sądy – przedstawia cechy noweli; wyjaśnia pojęcie nowela z sokółem – przedstawia sposób powiązania motywów miłości i śmierci w utworze Boccaccia – *porównuje sposób ukazania miłości i kobiety w pieśni Kochanowskiego, sonetach Petrarki i noweli <i>Sokół</i> – wykorzystuje do interpretacji utworu potrzebne konteksty (np. malarski, historyczny, kulturowy, biograficzny) – przetwarza informacje z tekstu naukowego, *wykorzystuje je do pogłębienia interpretacji utworu literackiego (rozumienia jego kontekstu) – zabiera głos w dyskusji na temat ideału kobiety w epoce renesansu, a także jej sytuacji (w kontekście <i>Sokoła</i>); formułuje pytania, odpowiedzi, oceny – buduje spójną wypowiedź argumentacyjną na temat omawianych zagadnień	renesansu
--	---	-----------